

Projekt: *Czytanie ma moc!*

Warsztaty słowa

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna: książka M. Rusinka, *Wierszyki domowe* /Wydawnictwo Znak emotikon/.
2. Odbiorcy: uczniowie pierwszej klasy szkoły podstawowej.
3. Cele ogólne:
  - Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
  - Kształtowanie świadomego odbiorcy literatury.
  - Wzmacnianie chęci podejmowania aktywnych i zarazem odpowiedzialnych działań w zgodzie z naturą.
4. Cele szczegółowe:
  - Uczeń **zna** kwiaty wiosenne.
  - Uczeń **wskazuje** różnice i podobieństwa między dwoma obiektami.
  - Uczeń **wymienia** wiosenne prace ogrodowe.
  - Uczeń **rozpoznaje** podstawowe figury geometryczne: koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt.
  - Uczeń **rozpoznaje** i **tworzy** rymy.
5. Metody i formy pracy:
  - Pogadanka.
  - Praca z książką.
  - Burza mózgów.
  - Elementy dramy – kalambury.
  - Elementy pracy twórczej – makieta.
  - Prezentacja i oglądanie wiosennych kwiatów.
6. Pomoce dydaktyczne:
  - Zdjęcia kwiatów wiosennych: **tulipan, przebiśnieg, żonkil, krokus, konwalia, hiacynt, pierwiosnek.**
  - Karta pracy do rymów.
  - Fragmenty książki *Wierszyki domowe*: **Skrzynki na kwiaty /str. 170-171/, Ogród /str. 150-151/, Grządki /str. 152-153/.**
  - Egzemplarz książki *Wierszyki domowe*.
  - Zestaw *Małego ogrodnika*: kubeczek po serku lub jogurcie, ziemia ogrodowa, rękawice, zestaw nasionek.
  - Materiały plastyczne do makiety.
  - Filmik z autorką ilustracji Joanną Rusinek.

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – W ogrodzie. /2 jednostki lekcyjne – 90 min./

Wprowadzenie

We wstępnej części witamy uczniów i zapowiadamy kolejny warsztat czytelniczy z serii: *Czytanie ma moc*. Nawiązujemy do tematyki całego cyklu, czyli do znaczenia i roli słów. W tej edycji warsztatów będziemy utrzymywać słownictwo związane z ogrodem. Zbliża się wiosna, zatem jest to idealny czas na taki temat. A towarzyszyć nam będzie książka Michała Rusinka, *Wierszyki domowe*.

Wybór ćwiczeń, jak zawsze ma charakter fakultatywny. Dostosowujemy liczbę i przebieg zadań do możliwości klasy.

Oto propozycja komentarza inicjującego warsztaty:

- Witam Was, Kochani, ciepło i serdecznie. A w tym miesiącu szczególnie ciepło i szczególnie serdecznie. Rozpoczynamy kolejne warsztaty z projektu: *Czytanie ma moc*, a zatem naszą przewodniczką będzie książka. Wracamy do *Wierszyków domowych*, Michała Rusinka. Ponieważ mamy miesiąc marzec, postanowiłam zaprosić Was do ogrodu. Uwielbiam ogród, życie toczy się w nim nieustannie. W każdym jego zakamarku, nawet tym zimowym. Dla mnie ogród jest miejscem niezwykłym i pełnym interesujących historii. Czasem, kiedy w słoneczny, upalny dzień leżę sobie na hamaku z książką, zamykam oczy. Przez kilka sekund próbuję się wsłuchać w te niezwykle historie. W brzęczenie, huczenie, gryzienie, trzaskanie, szczebiotanie... Polecam Wam takie rozkoszne doznania.

Ogród pełny kwiatów

We wprowadzeniu rozmawiamy z uczniami o tym, jaka pora roku się zbliża, jakie są jej zwiastuny, a także, co zmieni się w przyrodzie już wkrótce. Robimy to na przykład w ten sposób:

- Wspominałam już o tym, że mamy miesiąc marzec, jest on wyjątkowy. Czy wiecie dlaczego? Tak, kończy się zima i przychodzi nowa pora roku – wiosna. To duża zmiana w ogrodzie. Po czym poznajemy, że zbliża się wiosna? Jakie są jej zwiastuny? Topnieje śnieg, ziemia odmarza, robi się coraz cieplej. Często wiosną pada pożyteczny drobny deszczyk. Przylatują ptaki, budują gniazda i zaczynają radosne trele. Zieleni się trawa. Na drzewach i na kwiatach pojawiają się pąki. W ogrodzie rozpędza się życie.

Następnie czytamy uczniom wierszyk *Skrzynki na kwiaty* /str. 170-171/. Prosimy ich o zrelacjonowanie historii. Zwracamy uwagę na żart, który zastosował w wierszu

autor, porównując wiatrak do kwiatka. Następnie na podstawie wiersza przeprowadzamy ćwiczenia. Poniżej propozycja wprowadzenia:

- Przeczytam Wam teraz pierwszy z wierszyków, który na dziś przygotowałam. Nosi on tytuł *Skrzynki na kwiaty*. Posłuchajcie go uważnie i zwróćcie uwagę na żart, którego użył autor – Michał Rusinek. /Czytamy wierszyk uczniom/.
- Na czym polega wspomniany przeze mnie żart? Do czego autor porównuje wiatraczek? Do kwiatka. Kto zrelacjonuje nam krótko historię z wiersza? /Uczniowie opowiadają/.

Następnie, prowadząc rozmowę, proponujemy dzieciom wykonanie dwóch prostych zadań:

1. Wymieńcie dwa podobieństwa i dwie różnice pomiędzy wiatraczkiem a kwiatem.
Np. Podobieństwa: jest kolorowy, jego „skrzydełka” przypominają płatki, nie „boi się” deszczu itp.
Różnice: jest plastikowy, nie wyrósł z ziemi, został zrobiony przez człowieka itp.
2. Nasionka jakich wiosennych kwiatów mama mogła wysiać do doniczek?

W tej części warsztatów przeprowadzamy krótką prezentację. Pokazujemy dzieciom zdjęcia kwiatów wiosennych /tulipan, przebiśnieg, żonkil, krokus, konwalia, hiacynt, pierwiosnek/ i podajemy ich nazwy. Następnie każdy uczeń rysuje w zeszytce doniczkę, a w niej trzy wybrane przez siebie kwiaty wiosenne i podpisuje je odpowiednią nazwą. Prezentację rozpoczynamy na przykład w ten sposób:

- Jestem pewna, że nie wszyscy znacie wymienione wcześniej kwiaty wiosenne. Dlatego postanowiłam trochę Wam o nich opowiedzieć. Mam tutaj zdjęcia. Wspólnie spróbujemy je rozpoznać. /Prezentujemy uczniom kwiaty/. A teraz, narysujcie w swoich zeszytach doniczki i trzy wybrane kwiaty. Najlepiej te, których nie znaliście wcześniej. Skorzystajcie z moich podpowiedzi. Zwróćcie szczególną uwagę na kolory, kształty i wielkość kwiatów. Po narysowaniu podpiszcie je. /Uczniowie rysują/.

Oгородowe psoty

Wprowadzamy kolejny wierszyk *Ogród* /str. 150-151/, robimy to za pomocą tego typu komentarza:

- Przechodzimy do kolejnego tekstu, tym razem wiersz nosi tytuł po prostu *Ogród*. /Czytamy/. Wymieńcie proszę kilka czynności, które według autora można robić w ogrodzie.

/mieć przygody, biegać po trawce, puszczać latawce, łapać zaziębenia, katary, anginy/.

- A co Waszym zdaniem można JESZCZE robić w ogrodzie? Nie, nie mówcie na głos tego, co wymyśliliście. Zapraszam na środek kogoś, kto chciałby nam pokazać swój pomysł. Zagrajmy w grę zwaną kalamburami. /Kilkoro uczniów pokazuje, a pozostali zgadują/.

Następnie do lekcji włączamy materiał audiowizualny, w którym autorka ilustracji do książki Joanna Rusinek opowie dzieciom o tym, co dla niej było najtrudniejsze do zilustrowania.

- Kochani, wiecie, że staram się zawsze przygotować dla Was jakąś niespodziankę. Tym razem będzie to filmik z wypowiedzią Joanny Rusinek, autorki ilustracji do *Wierszyków domowych*. Na pewno dowiecie się czegoś interesującego o samym procesie tworzenia ilustracji. Słuchamy. /Puszczamy materiał/.

Po obejrzeniu filmiku wprowadzamy kolejną aktywność. Oto pomysł, jak możemy to zrobić:

- Ilustrowanie to chyba nie jest taka prosta sprawa. Sami będziecie się mogli o tym przekonać. Proszę, abyście w Waszych zeszytach spróbowali zilustrować ŁAPANIE ZAZIĘBIENIA, KATARU, ANGINY. Jestem bardzo ciekawa efektów. /Uczniowie przygotowują ilustracje/.

W ostatniej części warsztatów proponujemy uczniom troszkę praktycznych działań. Wspólnie będziemy wysiewać nasionka kwiatowe, warzywne i ziołowe do przyniesionych plastikowych pojemniczków po serkach lub jogurtach. Działania poprzedzamy krótką rozmową, oto przykład:

- Ogród to przede wszystkim dużo pracy. Żeby był zdrowy, piękny i dobrze nam służył, musimy poświęcać jego pielęgnacji czas i sporo wysiłku. Każdy, kto ma choćby maleńki ogródek, dobrze o tym wie. Wymieńcie wiosenne prace ogrodowe:

- Sprzątanie śmieci.
- Czyszczenie narzędzi.
- Zdejmowanie zimowych „chochołów” i otulinek.
- Przycinanie drzew i krzewów.
- Usuwanie starych, uschniętych i chorych części roślin.
- Spulchnianie ziemi, żeby lepiej oddychała.
- Wysiewanie roślin i warzyw.

- Bądźmy i my przez chwilę prawdziwymi ogrodnikami. Prosiłam Was o przyniesienie pojemników plastikowych, które możemy powtórnie

wykorzystać. Mam tutaj ziemię ogrodową i różne nasiona. Zaraz wysieiecie je do przyniesionych pojemniczków. Tylko włożcie rękawiczki. /Dzieci pracują/.

Zadanie domowe

W ramach zadania dzieci mają ozdobić „doniczki”, w których wysiały roślinki. Mogą również przygotować specjalne etykiety lub tabliczki z wykałaczek i tektury, na których podpiszą wysiane przez siebie rośliny. Oto instrukcja:

- Kochani, poszło Wam bardzo dobrze. Koniecznie zapamiętajcie, co do którego pojemniczka wysialiście. Dziś pozostało nam już tylko podlanie. Każda roślina do wzrostu potrzebuje światła i wody, dlatego musicie wybrać im właściwe miejsca np. na słonecznych parapetach i pamiętać o nawadnianiu. Taka praca pielęgnacyjna nie jest wcale prosta. W ramach zadania przygotujcie atrakcyjne osłonki dla Waszych roślin. Możecie ozdobić te pojemniczki lub przygotować inne. Koniecznie zróbcie także etykiety z podpisami i umieśćcie je na tabliczkach z tekturki i wykałaczek, aby można było je wsadzić do ziemi. Dziękuję za dziś i pędzę do mojego zaniedbanego po zimie ogrodu zrobić porządek.

Lekcja II – Temat: Tajemniczy ogród. /Jedna jednostka lekcyjna – 45 min/.

Wprowadzenie

Witamy uczniów, przypominamy, że uczestniczymy w warsztacie: *Czytanie ma moc* i anonsujemy powrót do *Wierszyków domowych* oraz tematyki związanej z ogrodem. Dziś chcemy się zająć mieszkańcami ogrodu. Witamy uczniów tak:

- Dzień dobry. Witam na kolejnych warsztatach ogrodniczych. Po ostatnich poczułam niedosyt. Postanowiłam znów zaprosić Was do pracy z książką *Wierszyki domowe* oraz do wiosennego ogrodu. Dziś zatytułowałam lekcję *Tajemniczy ogród* i chciałabym poświęcić nieco czasu jego mieszkańcom.

Ogrodowe stwory

Czytamy z dziećmi wierszyk *Grządki* /str.152-153/. Podejmujemy rozmowę o tym, jakie to stwory i w jakich okolicznościach pojawiły się w ogrodzie. Następnie proponujemy zadanie polegające na przekształcaniu figur geometrycznych w zwierzęta

zamieszkujące ogród oraz pracę z rymami i tworzenie prostych wierszyków-wyliczanek. Robimy to w podobny do tego sposób:

- Chciałabym przeczytać Wam jeszcze jeden wiersz Michała Rusinka. Ma tytuł *Grządki*. Posłuchajcie uważnie. /Czytamy wierszyk/. O jakich mieszkańcach jest mowa w tym tekście? Jak oni się tam znaleźli? A teraz zastanówcie się, KTO jeszcze może mieszkać w ogrodzie? /kret, motyl, pszczoła, biedronka, skowronek, czyżyk, ryjówka, mysz polna, żuk, itp./.

Proszę, narysujcie w zeszyte dwóch takich mieszkańców. Uwaga, podstawą do Waszego rysunku niech będzie jedna ze znanych Wam figur geometrycznych /koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt/. Wybierzcie figurę i narysujcie ją w zeszyte czerwoną kredką. Następnie „przemieńcie” ją w wybranego mieszkańca ogrodu. Zapraszam do pracy. /Uczniowie rysują/. Podpiszcie rysunki odpowiednimi nazwami.

- A teraz drugie wyzwanie. Odszukajcie proszę w tekście wiersza RYMY, czyli słowa, których końcówki brzmią podobnie lub identycznie. /Dzieci zapisują w zeszyte pary rymujących się wyrazów/. Skoro wiemy już, co to są rymy, zaproszę Was do tworzenia wiosennych wierszyków, w tym celu przygotowałam specjalną kartę. /Rozdajemy kartę i pomagamy uczniom przy pracy/.

Makieta ogrodu

Na koniec warsztatów lub w ramach dodatkowych zajęć plastyczno-technicznych czy świetlicowych klasa może przygotować makietę ogrodu, w którym zamieszkają wszyscy jego mieszkańcy, przygotowani z plasteliny, wysiane poprzednio roślinki lub inne elementy flory /drzewa, kwiaty/ czy małej architektury /ławki, fontanny, rzeźby/. Warsztaty kończymy na przykład w ten sposób:

Zakończenie

- Ogród, w którym byliśmy dziś, nie jest jedynym tajemniczym ogrodem, będą inne. Zawsze bądźcie gotowi i otwarci na przygodę w takim właśnie ogrodzie. Najbardziej tajemniczy ogród, jaki ja znam, to taki, w którym mieszka pewien mały rudzik, ale to już historia na zupełnie inną lekcję. Do zobaczenia.

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.